

Yunnak Değirmen Kömbe

– Numan KURT · 25 Eylül 2010

YUNNAK,DEĞİRMEN,KÖMBE

"Şimdi Gölyeri,Kuruhüyük kaldı mı?" demiştim bir yazımda.Kalmadı.Köyün etrafındaki tüm çayırklar kurudu,boz toprak oldu.İçinde küçük bir çay akan,kaynak suyunun çıktığı pınar bulunan Gölyeri ile ilgili anlatacaklarım var da ondan söze böyle girdim.

Gölyeri,bizim köyle Tataryeğenağa köyü arasında bir çayırılık.Diğer çayırılıklardan farkı içindeki çay ve pınar.Rahmetli babam sert görünüşlü bir adamdı.Yanında bırakın arkadaşça konuşmayı, ayağımızı uzatıp oturamazdık bile.Mahallenin çocuklarını "Hasan emminiz geliyor!" diye korkuturdu anneleri.Dövmediği,sövmediği halde bakışlarından korktuğumuz bu adam yaşlılığında da her şeye ağlayacak kadar duygusallaşmıştı.

Babam,1950'li yılların sonunda Ankara'da mide ameliyatı olmuştu.Sonradan "Yanlış yapmışlar,midemin çoğunu almışlar." diye yakındığı bu ameliyattan gelişini hayal meyal hatırlarım.Eli midesinde,solgun bir yüzle bir akşam eve geldiğinde bizler evin bir köşesine büzülmüş,üzüntümüzü bile belli edememiştik.Annemin ağladığını biliyorum.

Köylümün hitap şekliyle Hasan Çavuş,yani babam, bundan sonra köyün tulumbalardan çıkan sert,kumlu suyunu hiç içmedi.Biz iki kardeş ona uzun süre Gölyeri'ndeki pınardan su taşıdık.Eşeğe heybeyi atar,testileri heybenin iki gözüne yerleştirir getirirdik suyu.Kaynağından pırl pırl büngüldeyen bu suyu tasla testilere doldururduk.Babamdan başka kimse içmezdi o suyu.Zahmetli de olsa bu su getirme işinin zevkli yanları da vardı.

Köyde o zamanlar elektrik yok.Doğal olarak çamaşır makinesinin adı bile bilinmez.Peki nerede yıkanacak kirlenenler?Haydi ufak tefek günlük kirlenenleri evde leğende yıkadın,kilimi palazı,yorgan yatak yüzü ne olacak? Bunun için de özellikle yaz sonlarında yunnağa gidilir. Şimdiki gençler "Yunnak da neymiş ?" diye düşünebilirler.İşte bu saydıklarımın yıkanması olayıdır yunnak.Ben Gölyeri'ne gittiğimizi hatırlıyorum.Genellikle traktörle gidilirdi;ama olmayınca eşeklerle gidildiğini de biliyorum.Çayırın ortasındaki küçük çayın yanına ateş yakılır.Üzerine kara kazanlar kurulur.Isınan suyla getirilen kirliler yıkanır.Sonra tokaçlanıp çayın suyu ile durulanır.Yıkananlar akşama dek kuruması için çayırın üzerine serilir.Biz çocuklara gelince:

"Billur gibidir kaynağında su

Koşarız bir çaput topun peşinden

Ne de tatlı gelir

Yorulunca

Çökelekli dürüm

Ve de bir tas pınar suyu

Çalışan analar,bacılar olur

Yorulan biz"

Akşam,yıkananlar kuruyunca eve dönülür.Anaların işi bitmez.Herifin,çocukların karnı acıkmıştır,sıcak aş gerekir.

.....

Ekinler,temmuz sonlarında biçilir.Buğdayın iyisi elenir,temizlenir,yeygilik için ayrılır.Un ya da bulgur yapılacaktır kış için.Değirmen yoktu köyümüzde.En yakın değirmen Kızılağıl köyündeydi,şosenin kenarında.Traktörle giderdik değirmene.Bir kez eşeklere çuvalları atarak da gittiğimizi hatırlıyorum.Ağabeyim giderken de gelirken de altı kilelik (yaklaşık iki üz kilo) çuvalları sırtlar atardı vagonete.Değirmene varınca her şey hazır mı? Sıra bekleyeceksin. Arkadaşım M.Ali Deveci ile bir gece Kızılağıl'da onun akrabalarında kaldığımızı hatırlıyorum. Büyüklerimiz de traktör vagonetinde sabahlamış olmalı.Buğdayı öğütmenin de ayrı bir keyfi vardır.

"Boşaltırsın buğdayı çuvaldan

Üstteki tekneye

Sıcak sıcak un akar

El yakar

Dolar alttaki tekneye

Değirmenci bağırır:

'Hey uşaklar!Geçiyor değirmenin boğazı'

Kürekle doldurulur çuvallara

Sıcacık un

Basacaksın o unu tıka basa

Eğilip bükülmesin çuval, giderken

Taş gibi ola"

Bu zahmetlerle eve getirilen un tandırdaki sacda yufka,çörek; göçmen fırınında kömbe olur.Yine buğdaydan yapılmış bulgurla bir pilav pişirip de serdin mi yufkanın üzerine tadına doyum olmaz.Daha önceki yazılarımda da zaman zaman belirttim.Tek amacım köyümün geçmişteki,bugün de kalıntıları olan kültürünü tanıtmak.Geleceğe olabildiği kadarıyla kendimce aktarmak.Köyümün insanları,köy dışındaki hemşehriler okursa ne mutlu bana.

.....

7 Ocak 2010

Numan Kurt